2026-10-19

Tjänsteskrivelse

Barn- och Bildningsutskottet

Jenny Dahlin
0563-18902, 070-1030246

jenny.dahlin@edu.hagfors.se

Till
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse svar på remiss av utredningen Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola SOU 2026:37

Bakgrund

Hagfors kommun har fått möjlighet att yttra sig gällande utredningen förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37).

Utredningen lämnar förslag som syftar till att alla förskolor i Sverige ska ges likvärdiga förutsättningar att erbjuda barnen en utbildning av god kvalitet. Utredningen har även övervägt hur en obligatorisk förskola för vissa barn som behöver bättre språkutveckling i svenska kan införas.
Enligt utredningens direktiv (dir. 2024:113) har utredningen bland annat i uppdrag att
• överväga och föreslå hur det kan införas en språkförskola som är obligatorisk för barn som är folkbokförda i Sverige och som inte i tillräcklig utsträckning exponeras för det svenska språket i sin hemmiljö och på grund av detta visar påtagliga brister i språkutvecklingen i svenska,

• utreda och föreslå hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet,

• föreslå en reglering som säkerställer att barngrupper på alla förskolor har lämplig storlek och överväga om det även behövs en reglering för att säkerställa lämplig personaltäthet,

• överväga och föreslå andra åtgärder förutom reglering för att säkerställa att alla barngrupper har lämplig storlek,

• föreslå hur det kan införas tydligare krav på kunskaper i svenska språket för personalen i förskolan, och
• lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget skulle ursprungligen redovisas senast den 18 december 2025 men genom tilläggsdirektiv (dir 2025:102) förlängdes utredningstiden till senast den 11 juni 2026.
I tilläggsdirektivet ändrades även utredningens uppdrag. Utredningen ska:

• lämna förslag om hur det kan upplysas i skollagen om att det följer av språklagen att språket i skolväsendet är svenska med de avvikelser som anges i skollagen och förordningar som ansluter till den, och
• lämnas nödvändiga författningsförslag.
Eftersom utredningen gör bedömningen att en likvärdig förskola av god kvalitet är en grundläggande förutsättning för diskussionen om obligatorisk förskola för vissa barn redovisas utredningens bedömningar och förslag avseende en likvärdig förskola av god kvalitet först, och uppdraget avseende obligatorisk förskola för vissa barn därefter.

Remissvaret ska senast **2 november 2026** skickas via mejl till regeringskansliet.

Här nedan följer Hagfors kommuns synpunkter kring utredningen.

Svar på remiss

Sammanfattning

Hagfors kommun välkomnar utredningens ambition att stärka förskolans kvalitet och likvärdighet och främja barns svenska språkutveckling. En förskola av god kvalitet är avgörande för barns långsiktiga utveckling, lärande och framtida skolgång.

Vidare anser kommunen att regleringar av barngruppsstorlekar och personaltäthet måste tillåta lokal flexibilitet. Kommunen ställer sig bakom krav på goda svenskkunskaper hos personalen samt insatser som obligatorisk språkbedömning för treåringar, utökad allmän förskola och uppföljning av närvaro. Däremot betonar kommunen att dessa åtgärder inte får skapa ökad administrativ börda hos rektorer och förskollärare. Avslutningsvis kräver Hagfors kommun att alla nya statliga uppdrag och krav kompenseras fullt ut ekonomiskt enligt finansieringsprincipen.

Kommunens huvudsakliga slutsatser sammanfattas i följande punkter som redovisas nedan:

- Uppdraget en likvärdig förskola av god kvalitet
- Barngruppsstorlekar och personaltäthet
- Förskolepersonalens språkkunskaper
- Uppdraget en obligatorisk förskola för vissa barn
- Insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan
- Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan
- Ikraftträdande och finansiering

Uppdraget en likvärdig förskola av god kvalitet

Hagfors kommun delar utredningens bedömning att förskolan är en nationellt betydelsefull skolform men att den under lång tid inte har omfattats av motsvarande nationella satsningar som övriga delar av skolväsendet.

Kommunen välkomnar därför att utredningen tydligt lyfter behovet av att stärka förskolans ställning inom utbildningssystemet och att arbetet med kvalitet, likvärdighet, uppföljning och kompetensförsörjning ges högre nationell prioritet.

Hagfors kommun delar även utredningens bedömning att det idag saknas en tillräckligt gemensam nationell förståelse för vad som kännetecknar god kvalitet i förskolan. Nationella stödmaterial, kunskapsunderlag, tillsynsvägledning och definitioner kan bidra till ökad likvärdighet mellan huvudmän och verksamheter och ge bättre förutsättningar för att verksamheten vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Kommunen delar utredningens uppfattning att det krävs ett fortsatt nationellt arbete för att skapa bättre kunskap om förskolans faktiska förutsättningar och behov. Särskilt viktigt är att analysera skillnader mellan stora och små kommuner samt hur likvärdigheten påverkas av organisation, kompetensförsörjning och resurstilldelning.

En annan viktig del som Hagfors kommun vill lyfta fram utbildningsortens betydelse för tillgången till förskollärare. Här ser Hagfors kommun mycket goda exempel från Karlstad universitet med utlokalisering av förskollärarutbildningen via lärcentrum. Även VAL-utbildning för barnskötare som varit verksamma inom förskolan ses som en bra väg att kompetensförsörja förskolan.

Hagfors kommun bedömer att arbetet med att stärka kvalitet och likvärdighet behöver prioriteras före ytterligare omfattande reformer som ökar belastningen på verksamheterna.

Barngruppsstorlekar och personaltäthet

Hagfors kommun delar utredningens uppfattning att gruppstorlek och personaltäthet har betydelse för verksamhetens kvalitet och för barnens trygghet, utveckling och lärande i förskolan.

Kommunen ser positivt på att staten tydligare uppmärksammar dessa frågor och att de ses som en del av arbetet för ökad likvärdighet. Samtidigt behöver regleringen ta hänsyn till lokala förutsättningar och utformas så att huvudmän och rektorer även fortsättningsvis har möjlighet att organisera verksamheten utifrån barnens behov.

Små kommuner behöver kunna organisera verksamheten utifrån lokala förutsättningar såsom barnunderlag, geografiska förhållanden, lokaler och tillgång till behörig personal.

En annan sak att beakta är förhållandet mellan barnens planerade och verkliga tid i förskola där dessa skiljer sig mycket åt utifrån att barn går olika tider och i olika stor omfattning på förskolan. Kommunen anser att antalet inskrivna barn på en avdelning därför inte är ett fast mått på antalet barn per dag i en barngrupp.

Kommunen vill framhålla att det vore önskvärt att barnskötare, likt undersköterska, blir ett legitimationsyrke för att höja kvaliteten inom förskolan och därmed förhindra att obehöriga konverteras som barnskötare. Detta skulle stärka yrket och höja dess status. Dessutom skulle detta höja andelen utbildad personal i förskolan.

Förskolepersonalens språkkunskaper

Hagfors kommun tillstyrker förslagen om att personalen som arbetar i förskolan ska ha tillräckliga kunskaper i svenska.

Barns språkutveckling är nära kopplad till kvaliteten i samspelet mellan barn och personal. Goda kunskaper i svenska är därför en viktig förutsättning för att kunna genomföra uppdraget.

Kommunen välkomnar ett nationellt kartläggningsmaterial, men vill tydliggöra att förslaget, för kommunen som arbetsgivare, medför komplexa organisatoriska, arbetsrättsliga och kollektivavtalade utmaningar. Utifrån risken för godtycklighet eller diskriminering måste de statliga föreskrifterna därför erbjuda helt rättssäkra och objektiva bedömningsgrunder.

Kompetensförsörjningen är redan idag en stor utmaning för många mindre kommuner. Eventuella nya krav behöver därför införas med rimliga övergångsbestämmelser och kombineras med statligt stöd för utbildning och kompetensutveckling. Anställda som bedöms sakna tillräckliga språkkunskaper ska ges möjlighet att nå kraven via språkutbildning under betald arbetstid. Detta innebär såväl organisatoriska som ekonomiska svårigheter för kommunen.

Uppdraget en obligatorisk förskola för vissa barn
Hagfors kommun ställer sig bakom idén om obligatorisk språkförskola, men anser precis som utredningen att detta behöver utredas vidare utifrån de delar som lyfts i den rättsliga analysen.

Insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

Hagfors kommun delar uppfattningen om vikten av att tidigt identifiera barn som behöver stöd i sin språkutveckling.

Kommunen ställer sig bakom förslaget om att utöka den allmänna förskolan till 25 timmar per vecka, men betonar att huvudmännen om detta genomförs måste få kompensation för minskade intäkter och de organisatoriska utmaningar som en sådan förändring innebär vad gäller exempelvis bemanning.

Idén om införandet av ett system som följer upp närvaron i förskolan välkomnas. Vi kan tydligt se att barn som har stor frånvaro i förskolan ofta tar med detta som ett mönster in i skolan, vilket i hög grad påverkar deras måluppfyllelse och utveckling. Det är av avgörande betydelse att den nya statistikinsamlingen utformas så att den inte lägger ytterligare administrativ börda på förskollärare och/eller rektorer, utan automatiskt kan aggregeras ur befintliga system.

Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan
Hagfors kommun ställer sig bakom förslaget att införa en obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år. Det blir viktigt för att kunna avgöra om barnet har behov av språkstödjande insatser. Dock är det tydligt att genomförandet innebär en avsevärd administrativ, organisatorisk och logistisk börda för hemkommunen.

Ikraftträdande och finansiering
Hagfors kommun ställer sig bakom förslagen gällande när respektive del ska träda i kraft, men förtydligar vikten av att stödmaterial från Skolverket måste finnas att tillgå innan ändringarna träder i kraft.
Slutligen påtalar Hagfors kommun återigen det nödvändiga i att huvudmännen kompenseras ekonomiskt för de ändringar som beslutas. Detta för att säkerställa att ändringar genomförs samt att alla huvudmän ges likvärdiga förutsättningar. Här behöver hänsyn tas till huvudmäns olika förutsättningar och utmaningar kopplade till de nya kraven.
Kommunen instämmer helt i den skarpa kritik som framförs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i expert Anna Tornbergs särskilda yttrande. Samtliga nya eller utökade lagstadgade åtaganden bör kompenseras krona för krona genom ökat generellt statsbidrag i enlighet med den kommunala

finansieringsprincipen. Finansieringen ska vara varaktig, indexerad och ta höjd för faktiska lokala struktur-, lokal- och investeringskostnader.

Handlingar i ärendet

Skolchefs tjänsteskrivelse 2026-10-19

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna svaret på remissen gällande utredningen förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola SOU 2026:37.

Beslutet skickas till:
Jenny Dahlin, Skolchef
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se (kopia)

Ange diarienummer U2026/01238 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.